

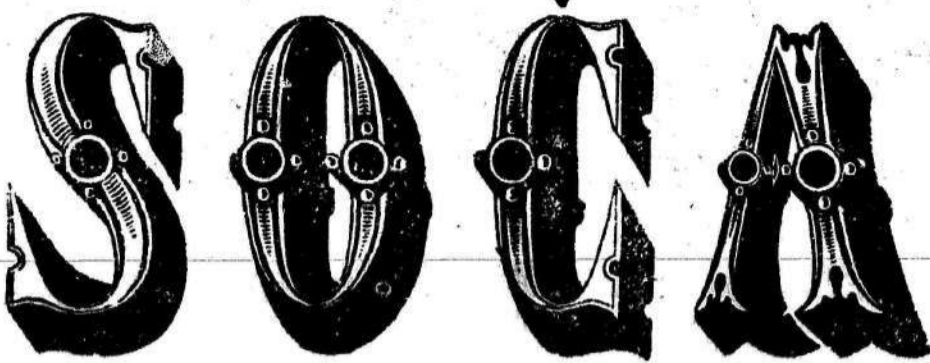
„Soča“ izhaja vsak četrtek in volja s pošto prejemanja ali v Gorici na dompošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno trisopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 2 „

Za večje črke po prostoru.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „tréh kron“. — v Trstu v tobakarnici „Via della caserma 60“.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri urečnitvu.

Glasi slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Upravno sodišče.

(Po „Slovenskem Narodu“.)

V vsem novejšem postavodajstvu vidimo temeljni princip, da se loči justica od uprave. Ta princip, ki se je propagiral poprej na katedru, zadobil je v javnosti tako moč, da se mu ne stavljajo niti legislative niti eksekutive, temuč kaže se nam kot rudeča nit po vseh legislaturah civilizirane Evrope. Poslovanje javnih organov naj se loči ne sicer zaradi odijoznega divide et impera, ampak da ločeno v vsakej stroki lažje doseže svojo svrhu in pospešuje občni blagor.

Upravništvo samo na sebi je ali upravništvo v širjem pomenu (pouvoir discretionnaire), ki ima izvrševati politične namere po načelih oportunitete, ali pa upravništvo v ožjem pomenu, ki odločuje o nasprotnih zahtevah posameznih na pravni podlogi.

Zelo važno je, določiti natanko, v kakem položaju je stranka, o kateri odločujejo politične oblasti.

Kar so politični organi izrekli v krogu takozvane diskrecionarne oblasti, o tem more se udeležene pritožiti le v administrativnem potu, če pa so odločili, o nasprotnih pravnih težnjah na postavnih podlogi, naj ima sodnja pravico izreči, ali je odlok političnih oblastij legalen ali ne.

Ali vprašanje, katere sodnje naj bodo v tem slučaju kompetentne, v teoriji še nikakor nij rešeno. Nekateri (na primer Stein) trdijo: o vsem javnem pravu, o odlokih političnega upravništva imajo odločevati redne sodnje, ki sodijo uže sedaj ne le o vseh privatno-pravnih, ampak tudi o več javnopravnih (na pr. kazenskih) zadevah.

Drugi zopet mislijo, da naj se za kontrolo administrativnih odlokov, za varovanje javnega prava osnujejo posebne sodnje. Mej tem, ko je prodrl na Laškem prvi princip, odločila se je naša legislativa za drugega.

S temeljno državno postavo 21. dec. 1867 drž. z. št. 143 odločilo se je, osnovati državno sodnijo. Ta ima nalog reševati prepire glede kompetence mej sodnijskimi in upravnimi oblastmi, mej deželnimi zastopi in najvišimi vladnimi organi, mej avtonomnimi organi posameznih dežel (čl. 2) — dalje končno odločevati o zahtevah posameznih oseb do celih kronovin ali do skupine — in končno o pritožbah glede uskratjenja ustavno zagotovljenih političnih pravic (čl. 3.)

Ker so agende te sodnje eminentno političnega značaja, je naravno, da se sestavlja le po predlogih prvih naših političnih zastopov, gosposke in poslanske zbornice.

Temeljna postava 21. decembra 1867 drž. z. št. 144 obljubila nam je v členu 15. posebno upravno sodišče, ki naj ima nalog, kontrolirati legalnost administrativnih odlokov in sicer ne samo političnih ampak tudi avtonomnih organov.

Ta obljuba sploh se je s postavo 22. oktobra 1875 drž. z. št. 36. Glede velike važnosti te postave za vse javno življenje, naj nekoliko natančneje pregledamo glavna načela in nekatere postavne posameznosti.

Kakor smo uže omenili, obveljalo je na Laškem načelo, da o javno pravnih razmerah principijalno, če tudi ne o vseh, odločujejo redne sodnje.

Na Nemškem (Badenskem in Pruskem) ustanovile so se posebne upravne sodnje, ki so vtelesene v obstoječi sodnijski in administrativni organizem; pri nas bo odločevalo upravno sodišče v jednej instanci, in nij — kar motivi vladine predloge priznavajo — ud doseđanje sodnijske in politične organizacije, ampak popolnem samo za-se. Upravno sodišče bude imelo prvo in zadajo besedo o tem, ali so odloki upravnih oblastij ali ne.

Principijalno važno je tudi to, da imajo vsi odloki tega sodišča samo kasatorično moč brez meritorične rešitve, brez eksekutive. Kljubu časnikarske polemiki proti takemu omejenju najvišjega sodišča o administrativnih zadevah obveljal je vendar vladni predlog v tem obziru nespremenjen in javno mnenje, ki je zahtevalo naj se pred upravnim sodiščem tudi meritorično odločuje, tolažilo se je nazadnje s tem, da imamo vsaj nekak, če tudi v prvej vrsti le negativnem remedium nasproti administrativnej samovolji in dosežemo vsaj nekoliko enakomernosti in sigurnosti v svojej tako zmedenej upravi.

Ako spozna upravno sodišče, da je pritožba opravljena, kasira dotični odlok, ter izroči stvar upravne oblasti v novo rešitev, pri kateri ima biti pravno mnenje upravnega sodišča odločilno (§. 7.) Judikatura ostane torej v rokah administrativnih oblastij, ki bodo, kakor dosedaj in merito odločevale in upravno sodišče jih bude le kontroliralo ali dalo korektiv, po katerem se imajo ravnati.

Kompetentno je to sodišče v vseh slučajih, če kdo trdi, da se mu je po zoperpostavnej odločbi upravnih oblastij pravica kratila. (§. 2.) Glede na to, kar smo o poslovanju upravnih oblastij uže omenili in glede na §. 2. te postave je razvidno, da je delokrog upravnega sodišča po obsežku neomejen, precej omejen pa je po zadržku upravnih agend. Rečeno je bilo uže, da mu je odvzeto vse poslovanje administra-

tivnih organov, ki spada v takozvani diskrecionarni delokrog, kompetentno je le v upravnih zadevah, k se tičejo pravic — ne interesov — udeležencev. Legislature evropske skušajo različno določiti delokrog upravnih sodišč. Na Nemškem se kaže želja kompetenco taksativno odmeriti. Zaradi mnogovrstnosti in zmedenosti upravnega poslovanja te poskušnje nijso imele srečnega vspela in glede na to sprejelo se je pri nas drugo načelo. §. 2 postave 22. oktobra 1875 določi kompetenco za vse administrativno pravne zadeve, glede njihove legalnosti in taksativno našteva §. 3. one zadeve, ki z ozirom na njihovi državno — ali javno pravni ali pa disciplinarni značaj ne spadajo v delokrog upravnega sodišča.

V policijsko kazenskih stvareh postane upravno sodišče kompetentno še le takrat, ko dobimo obljubljeno policijsko kazensko postavo (§. 48.) Po vladnem predlogu bi se bil imel delokrog v enakem smislu omejiti glede davkarskih in davščinskih zadev. Zasluga gosposke zbornice je, da se to nij zgodilo. Vlada je nasvetovala, da se te stvari tako dolgo ne izročijo področju upravnega sodišča, dokler se ne reformirajo dotične postave. Ali po pravici se je ugovarjalo, da je ravno poslovanje upravnih oblastij v davkarskih in davščinskih zadevah tako nesigurno, tako nejedino, da je tu najbolj potreba hitre pomoči. Te agende segajo tako živo v vsakdanje življenje, da bi upravno sodišče ne moglo vspešno delovati, ko bi se mu v tem oziru delokrog skrajševal.

Kar se tiče sestave upravnega sodišča imelo bude svojega predsednika, potrebno število senatnih predsednikov in svetovalcev. Vsi so plačani državni uradniki, ki ne smejo opravljati nobenega drugega javnega posla. Udje upravnega sodišča so udom najvišje sodnje enakomerni. Polovica mora imeti sodnijsko kvalifikacijo (§. 10.)

Upravno sodišče obravnava in odločuje navadno v senatu 4 svetovalcev s predsednikom. Za davkarske in davščinske zadeve so stalni senati. O veljavnosti „ukazov“ odločuje senat 7, in o incidencah senat 3 udov.

Pritožbe imajo se oglašiti v 60 dneh, od kar se je intimiral odlok zadnje instance (§. 14.) Če se je kdo zakasnil, se mu ne dovoli restitutio in integrum (§. 16.) Pritožbe ipso jure nemojo suspensivne moči (§. 17.)

V procesualnem obziru naj še omenimo, da se pritožbe oglašajo po advokatih, da se informativni del postopanja vrši pismeno, potem pa odloči predsednik

LISTEK.

ŠČINKOVEC.

Obraz iz življenja.
(Spis. Ognjeslav - Mozirski.)
(Dalje.)

Po vsem Slovenskem je prelepa navada, da se ob nedeljah v jutni zori pri vseh cerkvah trjanči — Ave Marija! — Miloubrani glas zvonov se je tudi danes razlegal po rožnem griču daleč v dolino oznanjajoč „Gospodov dan.“ — Zvonjenje je bilo Luka zdrnilo, a ker je prenehovalo, je tudi hitro zopet zadremal. — A ne dolgo. — Rudečeprni ščinkovec se je bil tudi uže dovolj naspal; prifrčal je na svišli — in tam trikrat krepko zaklical: „čink!“ Ves vesel je Luka hitro na noge skočil — ter se je nagloma opravil. Potem je teklen urno iz gumna v hlev po koš, da — preden Marjeta vstane, on živino oskrbi. Večkrat je mej tem poslovanjem čul ščinkovčev pesen „čin, čindarara, čin na griču!“ — a vselej je Luka izdihnil: „blagi tiček, ti si moj prijatelj; ti si moj tovariš — na te nikdar pozabil ne bom!“ — Ko je vse uredil, vse lepo opravil živino in sebe, je kakor včeraj se zopet ukradel v kuhinjo, kjer je najdel pri ognjišču stojeto lepo, snažno oblečeno Zaliko. — Današnje

ljubezni nij bil nihče drugi svedok, kot ščinkovec, kateri je svoj „čink!“ pred vratami kuhinjskimi bil večkrat ponovil. — Pa kdo bi dvomil, srečna je gotovo bila.

Kakor vsako nedeljo, je tudi danes Luka šel k poznemu opravilu. Po sv. maši so se vsikdar vaški fantje ustopili na poseben prostor — ter tam — to jim je bilo v navadi — lurke uganjali. — Naekurat se zasliši županov klic: „Pozor!“ — Razglašal je razne občinske zadeve — in tudi to le:

„Fantje, kateri so bili lansko jesen za vojaščino odločeni, naj gredo zmenoj v občinsko pisarno, da se jim tam poklici vroč!“

Poprej šaljivi dečki so postali sedaj tihi — in mirno so korakali za županom v pisarno.

Tam so bili razdeljeni dotični listi — in župan je vsacemu povedal, kje in kedaj da mora v vojaščino vstopiti. Tudi Luka je dobil svoj poziv; reklo se mu je, da ima uže v sredo odriniti v G. . . . o. — „Ti protokla komendija, zdaj pa vem po čem je zafran!“ — je zaklel Luka jezen na svet; še bolj pa na samega sebe. — Vrnivši se domov, jo je hitro v hlev pobrisal. Tam se vsede na klop, vzame zopet listek v roke in milo zdihuje. „Revež sem, revež usmiljenja vreden. Ravno sedaj, ko sem začel sladke ure uživati, ravno sedaj sem primoran težak jarem na rame vzeti — težko breme, katero Bog zna-li bodem, alj ne

bodem prenesel. — Kako nji hočem razodeti? — Si-roti bode solze točila; kajti vem, da me prisrčno ljubi. — Tu je nekaj napisano, pa vrag naj vzame švabsko pisavo in jezik! — uže sedaj nič ne razumim, ko sem sam, kaj še le bude pod komando rusastih nemških oficirjev! — Bog se me usmili!“ — Vtrnil si je solzo — in šel naravnost v gospodarjevo hišo.

„Tukaj gospodar, imam poklic, da uže v sredo moram k vojaščini odriniti. Prosim tedaj, priskrbite si drugega hlapca, dasi prav nerad od vas in povse od naše vasi se ločim!“ —

Med tem naznanlom je Zalika krožce brisala — ter je pripravljala na mizo. A ko je Luka izrekel, da uže v sredo odide, je eden krožček iz rok izpustila na tla, da se je na sto koscev razbil. Hitro pobere čepinje — nese je ven in tam bridko joka. — Gospodinja hiti za njo — in ko vidi, da je prestrašena in solzna, ji reče: „Ne jokaj se, en „taler“ nas ne bude v nič spravil.“ — Bilo je vse zastoj. Zalika je žalovala pod starim jablanom; le sivoglavi ščinkovec jo je edini tolažil s svojjo mično pesnijo. — Tudi k obedu nij prišla. „Dekle je občutljivo; žal ji je, da je krožček strla; a zato je neumna, da se toliko žali“ — je djal brat — gospodar. „Vsaj sem ji povedala.“ — reče gospodinja — pa to je dobro znamenje. Zalika ima nježno, občutljivo srce — in taka dekleta so nadejalna.“ — Sedaj je pa Luka tudi vstal. Potok solz

javno, ustmeno obravnava (§. 28.) Tu se smeje stranke same zagovarjati (§. 31.)

Važna zdi se nam določba §. 4, da se ima obravnati in odločiti, če tudi udeleženca k obravnavi nj. O pritožbah državljanov zaradi uskratitve ustavno zagotovljenih političnih pravic državna sodnija po §. 24 postavbe 18. aprila 1869 leta ne obravnava, če stranka izostane.

Kder se samovoljno pritožuje, sme se kaznovati s poenalom 5—1000 glt. (§. 41.) Upravno sodišče začne poslovati čez tri mesece, ko je bila postava objavljena v državnem zakoniku (§. 47.) torej 3. julija 1876.

Razmere mej upravnim sodiščem, rednimi sodnjami in državno sodnijo določa postava 22. oktobra 1875 d. z. št. 37.

Po tej postavi ima prepire o kompetenci mej upravnim sodiščem in srednjimi sodnjami rešiti državna sodnija (§. 9.)

O kompetenci mej upravnim sodiščem in državno sodnijo odloči senat 4 udov upravne in 4 udov državne sodnije, kateremu predsedira najvišje sodnije predsednik ali njegov namestnik (§. 2.)

Na ta način hotelo se je v okolištvih priti ugovorom, da ne bo lahko ločiti delokroga upravnega sodišča od delokroga državne sodnije. Stvar je sedaj formalno rešena, ali ne da se tajiti, da bo glede na neenobno, raznovrstno upravno poslovanje, glede na pomanjkljive zastarele administrativne postave in nepopolno organizacijo odločitev in merilo večkrat zelo težavno.

Z ustanovo upravnega sodišča imela bi dovršena biti organizacija judikature v javnopravnem oziru.

Teoretično so sedaj uresničena načela temeljnih državnih zakonov z ustanovo državne sodnije za politične zadeve, upravnega sodišča za kontrolo upravnih oblastij in državne sodišča, ki odločuje o minister-skeji odgovornosti.

Mi smo prepričani, da se ne bodo spolnile sanguinčne nade, ki so se gojile glede ustanove upravnega sodišča, ker ima vlada preveč vpliva nanj—neprijetno so nas o tem prepričala prva imenovanja—vendar bode moglo koristiti s svojim moralničnim vplivom na administrativno poslovanje. Vplivalo bode ugodno na razvoj javnega prava in s časom morebiti vendar le spravilo v enakomeren tir postopanje političnih in avtonomnih organov.

Jugoslovansko bojišče.

Čudne vesti dohajajo iz Srbije in Črnogore. Po nekaterih sporočilih je turška vlada v Belgradu prijazno poprašala, kaj pomenijo one velike vojne priprave v Srbiji, na kar je nekda Srbija prav prijazno odgovorila, da Srbija je morala oborožiti narod, ker je to narod sam zahteval in ker je revolucija uže celo zemljo obsegla, kakor kak železni okvir. Da Srbija ima sicer nekatere diferencije in tirjatve, da se pa te dogovorno poravnajo, bode knez poslal poslanika v Carigrad. V ostalem pa knez zagotavlja sultana vdanosti in lojalnosti. Tak kratek odgovor je, tako saj trobijo nemški listi, nasledek pritiska ruskega konzula v Belgradu. Cesar ruski hoče mir in ne pusti, da bi Srbija stopila v akcijo. Anglež je nekda štrono tako zmešal, da je zdaj tudi zveza treh cesarjev jako o-majana, Nemci in Rusi ne zaupajo Avstriji; — Rusi

sopet Nemčiji ne in Anglija poskuša vsa sredstva, da bi Nemško in Rusijo razdvojila; tako ji je nekda ponudila otok Helgoland, ki je pri ustji reke Labe in torej potreben Nemčiji. Tudi Srbijo nekda obdelujejo Angleži, da bi se odtrgala od Rusije v katerem slučaju ji obljubljajo Bosno. Angleži bi namreč uplivali na Sultana, da bi Srbiji to deželo odstopil s tem pogojem, da bi plačevala Srbija nek tribut. Vse te vesti se sopet preključujejo po Srbskih listih, in Ruski listi naravnost trde, da se nij situacija zaradi angleških intrig prav nič spremenila, da je zveza treh cesarjev trdna, kakor popreje in da bodo tri zavezne velevlasti držale se stanovitno sklepov Berolinskih in ruske note ter od nove vlade zahtevale, da uvede pod garancijo v notu uvedene reforme. Iz vsega tega je prav težko kaj sklepati; najbrže pa Rusija na to dela, da bo Angležem pokazala, da vse intrige ne pomagajo nič. Ruski „Golos“ je prinesel članek, v katerem Angležem grozi, da Rusija s pomočjo evropskih in ameriških svojih zaveznikov lahko Angleško kupežijo in s tem tudi angleško državo lahko popolnoma vniči. Mogoče je pa vendar, da je Rusija zapovedala Srbiji in Črnogori, da morati za zdaj mirni ostati, pa vse to z namenom, da Rusija vdobi časa zadosti, da Angležem in mladim Turkom prekriža račune in se popolnoma pripravi na boj. Velevlasti zahtevajo od Turkov premirje 6 tednov in nalagajo Turški, naj se ona sama mej tem časom pogaja z ustaši; a ustaši v Hercegovini nočejo vedeti za nobeno premirje in tudi nočejo priznati novega sultana Murada ter bodo branili Turkom preskrbeti Nikšić se živežem; faktum je, da so napadli 4. t. m. krdelo Turkov, ki je peljalo živež v Trebinje in ga ne daleč od Trebinja popolnem potokli, ubili so poveljnika in vzeli so Turkom ves živež. Prav tako so 9. t. m. v Bosni ustaši potokli in v beg zagnali 5000 Turkov, ki so planili na ustaše v Kazari planini, da bi jih vničili. Črnogora je tudi popolnoma pripravljena, kakor bi imela vsak hip začeti vojno. Knez je zapovedal zapreti vse šole in vsem oboroženim Črnogorcem vkazal, da se preskrbijo se živežem za 4 dni. Te dni pričakuje se sopet bitka pred Nikšićem. Mej begunci v Dalmaciji razsaja tifus zaradi lakoti, katere trpe uboge v Dalmaciji pribeogle reve. V Bulgariji se pripravlja še vsa druga ustaja kakor je tam uže zdaj mnogo večja, kakor v Bosni in Hercegovini in preskrbljeno je tam vse tako, kakor za redno vojsko. Ustaši, katere vodi nevidna, pa močna roka, ne zahtevajo od Turčije nič manj, nego popolno svobodo. Jih bo šla morda Angleška pokorit? Stanje je zmešano, oblaki pa postajajo vedno temnejši in nij misliti, da bi ti oblaki zgineh brez hudih neviht.

Dopisi.

Od levega brega Soče, 10. junija. (Izv. dop.)
Citali smo v Soči št. 22 dopis od desnega brega Soče, o prepirih zaradi prostora za šolsko poslopje in o rešitvi dotičnega vprašanja v Tolminu. Mi, ki imamo dopisnika omenjenega članka le za malo veljavnega Tolminca, kateri nas je uže večkrat javno provociral imenuvaje ta lep, za šolsko poslopje odločeni prostor nesramno in zaničljivo grapo, smo vendar-le molčali, dobro vedoč, da, če se v javne prepire spustimo in uže pretekle in tekoče stvari objavimo in slavnemu občinstvu v presodbo podajemo, bi ta reč marsikterim našim nasprotnikom nevšečna bila; če pa našega nasprotnika in njegove zaveznike stvar takó mika, pripravljani smo ob svojem času, ako se nam bo potrebno zdelo, to stvar javno pretresovati in kakoršna je na beli dan spraviti.

Začasno pak damo našemu nasprotniku zaradi šolskega prostora sledeči zadostni odgovor.

Kadar se je ta prepirni šolski prostor prvokrat pregledoval in njegova ugodnost na vse strani pretresovala, je našemu tačas navzočnemu bivšemu glavarju gospodu Winklerju ta prostor za šolsko poslopje dobro dopadal in ravno tisti prostor je okrajno šolsko svetovstvo in corpore na mestu pregledovalo in ga z večino kot primeren za šolsko poslopje spoznalo in ravno s tistim prostorom je tudi večina tolminske županije, ki vse okolnosti na tanjko pozna, zadovoljna; pa še več: tudi deželni šolski nadzornik gospod Klodič je ta uže večkrat omenjeni šolski prostor osebno pregledoval in izjavil, da je za šolsko poslopje ugoden in primeren. Enakih mislij o tem prostoru je tudi sedanji okr. šol. nadzornik gospod Vedopivec.

Tako stoje reči in proti vsem tem faktorjem so naši nasprotniki na visoko ministerstvo pritožbo vložili. Čudno pa je, da se ravno nasprotniki za rešenje njih pritožbe nič ne brigajo; mi pa prosimo, da bi se ta reč v našem zmislu rešila.

Še čudnejši pa je to, da naši nasprotniki zavleko te silno važne in potrebne zadeve nam podtikajo, kot da bi je bili mi krivi.

Prašamo tedaj, kedo je te zavleke kriv, mi gotovo ne, ko vsi faktorji za nas govore; nasprotniki pa so te zavleke krivi, ker se za rešenje njih pritožbe nič ne brigajo in brez obzira na te silno važne občne potrebe le stvar na dolgo vlečejo. Pri vsem tem pa se je naš nasprotnik brez vse sramote v svojem članku št. 22 Soče predrznil ta lep prostor, ki je za šolsko po-

slopje odločen in kder pšenica, pa tudi kaj ljuške raste, vnovič grapo imenovati. Kako bi se on pa radoval in se srečnega štel, če bi on take grape v svoji lasti imel. Akopram pa tam med pšenico tudi ljuška raste, se temu nij čuditi, ker tolminski setnik ni še čiste pšenice sejal, in je Kobaridca, največega tolminskega sovražnika, ki nam o pravem času trume pijavk na vrat spravlja, da nam živež odnesejo (o tem bomo, ob svojem času kaj več govorili) za pomagata setve poklical; on je mesto pšenice le ljuško sejal, da nam zadnja žuga, prvo zadušiti. Pa se bomo uže potrudili, da bomo plevel, kar se bo dalo, iz pšenice izčistili.
Levičnjak.

Iz Koprca 12. jun. (Izv. dop.) (Violin ali glasovir, kateri je koristni učitelju?)

V zadnjem številki „Soče“ je neki gospod glas povzdignil: Vpeljite zopet glasovir v naša učiteljska! Jaz se z dopisnikom v tem vjemam samo to mu moram očitati, da bi moral on razprave o stvareh, katerih ne zna, prepustiti drugim večim ljudem.

Nekteri gospodje mislijo, da sem oni dopis jaz pisal, ker mej učiteljskimi kandidati sem jaz edini organist, ki se je kot dečko učil petja pod goriškim vadničnim učiteljem, gosp. Hribarjem. Radi tega tu omenim, da jaz nijsem pisatelj onemu dopisu, prosim pa, da se mi dovoli, da napišem nekoliko mislij koje imam jaz baš gledé violina in glasovira in katere sprejmite, gospodine treditel! kot d o d a t e k onemu dopisu! —

Povdarjal sem uže enkrat če se prav ne motim pred dvema letoma v posebnem članku v „Slovenskem Učitelju“, kako koristno je, da narodni učitelj muziko zna. Poleg temeljitega znanja svoje materiščine nij je skoro vede koristne od muzike za učitelja. Muzika, lepo petje, ima na narod takovo pobjazljivo moč, da je njma nobena reč take*). In baš radi tega treba, da učitelj tudi muziko zna, baš radi tega je potrebno, da se na učiteljskih goji muzika, da bodo zamogli učitelji, izhajajoči iz učiteljske učiti narod srca blažega, ubranega petja! Znano je, da je treba onemu, ki hoče podučevati v petju znati glasovir. Ž njimi zamore davati poedinim pevceim glasove in petje sprememljati z glasovirjem. Uže iz tega gledišča je glasovir mnogo več vreden, nego li violin. Violin je instrument, ki je sicer res pripraven v roci strokovnjaka, instrument, s kojim se dadé izvrstno učiti otroke različnih melodij. Narodnemu učitelju pa ta instrument ne zadostuje, kajti treba je mnogo letne vaje, da se človek na njem izvežba, po tem pa učitelju nij le naloga, da vadi le o t r o k e petja, nego on mora baš toliko, če ne še več, truditi se, da i odrasle fante vadi v milo-ubranem petju. Rodoljubu poskakuje zares srce veselja, če o času vojaškega nabora sliši v mestu priproste kmetske fante ubrane slov. pesni peti! Taki fantje, ki takó lepó pojejo imajo gotovo v svoji vasi domoljubnega, muzike večnega učitelja, nasprotno se zamore sklepati iz umazanega vpitja nekotjih fantov na to, da imajo učitelja, ki je eine null end noch ein strih daruber, kakor bi se izrazil glazarjev Tine. Posebno tukaj v Istri, kjer učiteljev zeló manjka, je narodu ubrano petje na zadnji stopinji. V srce me je rezalo, ko sem slišal pri zadnji nabiri, ki je bila v Koprca, slovenske Istrijane peti-kaj pravim peti! — živiusko-divje vpiti tolikanj antipatično mi pesen:

Bionda, la bella bionda,
Bionda si, bionda si
E mora nol!

Naj bi skoro posijali tudi meju naše istrijsanske Slovence žarki vsetranskega naobraževanja! — Pa da nadaljujem stvar: Glasovir je učitelju neobhodno potreben, da zamore podučevati fante v ubranem petju. Da se da s pomočjo glasovira tudi vrlo dobro podučevati otroke v petju, to nam je kakor je tudi dopisnik omenil strokovnjak Anton Hribar dokazal. Tega sem se pisalec teh vrst sam prepričal kot bivši organist v Gorici. Učitelj ki zna glasovir zna navadno tudi orgle, in če je ne zna, treba se mu le malo vezbati v pedalih, in stvar je pri kraji! Kot organist pa dobi učitelj še posebno plačo, a povrh tega živa pri vaščanih više štovanje. Marsikoji učitelj ima se zahvaliti za svojo dobro službo le temu da orglati zna. Da učitelji-organisti tudi s tem mnogo koristijo, da delajo za povzdigo pravega cerkvenega petja, odpravljajoč vse pesni iz cerkve, ki vse prej druge misli, nego po-božne budijo, pač nij treba omenjati!

Edini ugovor, ki ga imajo nekateri gospodje, ki violinu slavo pojó proti glasovirju je ta, da se ne more prenašati tako lahko iz kraja v kraj, kakor gosli. Posebno onim učiteljem, pravijo, dela glasovir pravo preglavico, ki se selé iz ene vasi v drugo. Ta vgovor nij važen. Dober učitelj se ne preseljuje vsak drugi dan, posebno če je oženjen ne, ampak se navadno stalno namesti v kaki vasi, kjer zamore vspešno delovati za narod.

Kam s temi besedami merim, mislim, da ugane vsakdo. Vpelje naj se v pripravnice zopet glasovir, a poleg tega naj se podučuje tudi violin če se merodajnim gospodom uže tako važen zdi. — Vsekako

* Toliko se mi je zdelo dobro dodati k dopisu Vasega dopisnika v zadnjem Soči. Sicer, če bo treba, še govorim o vsem predmetu. Na-zdar!

se mu je vdrl po licu; ves žalosten je zapustil izbo, ter šel v hlev, da tam svojo tugo izjoče. —

Ura nij še bila eno, ko se hišnika odpeljata na gazdarični dom. — Kakor vsako nedeljo, je tudi danes šla dekla Marjeta k večericam — Ko so zvonovi začeli popoldanske službe božje odzvonili, se je Luka tihoma ukradel v gospodarjevo hišo vedoč, da je tudi Zalika doma ostala. In kje je bila? — V spalnici svojega brata je sedela. Brala je molitvene knjižice, na katere je pa mnogokrat kanila debela kaplja iz očesa. — Luka je bil v kuhinjo pogledal — in tudi v družinsko sobo, a vse prazno. Na nasprotni strani se nahajala izba gospodarjeva. Rahlo je odprl vrata. S klobukom v roci korakal je na prstih v drugo sobo — in tu obstal. Z naslonjeno glavo na levo roko je sedela Zalika pri mizi. Tužna, pobita je morala biti, ker se zdramila se nij, ko je Luka vstopil. Luka je imel zopet priliko lepoto njeno občudovati. Svetlo-rumeni lasi so kroženo krivali blizo polovico čela, izpod kojega so sive oči milotuzno v-trinjale solze, katere so dokazovale, da je srce globoko ranjeno. — „Zalika!“ zaklicie rahlo Luka. — „Vsedí se k meni Luka“ — odgovori Zalika. Ponudi mu stol ter si moko oko obriše. — „Zalika! ne žaluj — ne rani me še bolj; tolaži se z manoj — in ne daj mi obupati, inae vstanem in poiščem v bližnji vodi valove, da vse — vse uničijo. Ravno danes ja nam ugoden dan. Vse lahko pogovoriva; vse, kar zadeva najino bodočnost. — Zatoraj poslušaj ljubezniva; ravno sedaj ti moram srčna čutila razodeti! — A zagotovljen sem — ti si Slovenka, jaz Slovenec — in lahko bodeš umela, da se, kot rodoljub in kristjan sedanjih vrbarnih dni bati ne smem.“

(Konec sledi.)

je glasovir za učitelja važniši i koristniši, nego li violin. Tako trdijo tudi odločni muzici, in tudi naš v-lanski učitelj muzike g. Hribar katerega tu v Kopru pač zelo pogrešamo, je tega menenja. Radi tega bi bilo gorko želeli da bi se po pripravnicah zopet poprijeli glasovirja, da toliko koristno narodno ubrano petje ne zamrje ali vsaj ne pride še na nižo stopinjo po muzike ne znajočih učiteljih!

Iz Notranjskega dne 6. junija (Izv. dop.) Binkoštni prazniki so letos mnogo ljudstva v Postojno, kraj podzemeljskih čudežev, privabili, pa kaj ne, vsaj je bilo zares krasno vreme, solnce grelo je, kakor v južnih pokrajinah; a mojster Eolus se je zdihajoče množice nasmilil, ter mali vetrič poslal, da je vročini konkurenco delal.

Pri tako krasnem vremenu gotovo se je vsak veselil svojega dohoda, nadjaje se zabavnega dneva. Za inostrance obstinila se je nadeja, a za domačine, narodnjake bil je pa ta dan žalosten, kajti, kako se hoče Slovenec veseliti, če vidi da se mu njegovo največji svetinjo, njegov materinski jezik tako grdo oskrunja i sramoti, kakor se je tu godilo.

Bogami, mislil sem, da sem v nemški „rajh“ ali pa „nella unita Italia“ zasel kajti kamorkoli sem se ozel, zijal mi je nasproti v nemščini, italijansčini tiskani od oskrbnitva postojnske jame izdani plakat.

Gospodje oskrbniki, koje Vas je vse slovenska mati rodila, če ne morete vašega materinskega jezika strpeti, vsaj ste imeli dobro internacionalne se skazati, drugače si mora človek misliti, da ste iz kakega dispositionsfonda zajemali, ali pa da ste udje onega italijanskega kluba postali, kojega namen je Italijo vsaj do Postojne razširiti. No bodisi kakor hoče; posebne časti vam vaše postopanje nij prineslo, kajti videl sem ptujce, koji so se temu rogali.

Pa Postojnčani? no tu so vredni sinovi oskrbnikov, brez male izjeme narodnjakov, so same kukavice, koji za male groše tudi svoje prvenstvo prodajo; po celem trgu ne vidiš druge, nego nemške napise i če vstopiš v kako krčmo, te natakarcica takoj vpraša prav po domače „bos schaffens?“ v jami pa slišiš v enomer, Grottenstein „Steinkrotten“ i. t. d. No kaj ni to veselje za narodnjaka. Pa naj bo, Slovenec si ve ob vsaki priliki pomagati; to se je tukaj sopet pokazalo. Vže pred jamo se je več narodnjakov združilo ter začelo narodne pesni krožiti, se več se jih je zbralo pa pri ogerski kroni; a kaj pravim, ne ne; pri ungarischen Krone; kjer so s petja krepkim glasom svetu i inozemcem naznanjali, da tukaj biva rod, koji nij niti Nemeč niti Italijan, nego Slovan, žalibog da jih mnogo je moralo kmalo odriniti.

Po odhodu ljubljanskega vlaka, je mnogo Pivčanov, Notranjcev, Ipavcev, Goričanov snidlo se pri županu, recte „zur Stadt Laibach,“ kjer so krasni večer preživeli mej napitnicami i petjem; sosebno zadnje je kaj ugajalo. Pesen „V boj“ morala se je ponavljati pa kaj bi ne, saj so bili izvrstni pevci skupaj n. pr. znani tenorist g. D. i trije gospodje duhovniki s krasnimi glasovi i mnogo drugih prav dobrih pevcev.

Pozna ura se le nas je ločila z nadejo, da se drugo leto sopet a v ogromnem številu vidimo, da se obstinir, kar je „slovenski Narod“ o pevski zvezi pisal. V to nam Bog pomoz i sreča junaska. Notranjem narodnjakom pa uže denes nujno priporočam da delajo na vse kriplje na to, da Postojna ne bode več svetu razstavljala narodnega uboštva narodne sramote. —

Politični pregled.

V Gorici, 16. junija 1876.

Važnih notranjih novosti nij. Umril je skupni finančni minister Holzgethan 13. t. m. na Dunaji v svojej uradnji. Menda ga je zadei mrtud, ker je nagloma umrl; pokopali so ga na Dunaji z velikim pompom, kakor se spodobi ministru. — Tako malo se nij še govorilo o kakem ministru, kakor o Holzgethanu; bil je nekda mož srednjih zmožnosti, pa skoz in skoz birokrat.

Govori se močno, da se bodo spravili Staro- in Mladočehi; nekda se uže dogovarjajo. To bi nas vse Slovence močno veselilo. — Dunajski listi celó govore o tem, da se Celi poravnajo z vlado in da vstopijo v državni zbor; ta vest pa je vendar nekaj pretirana. Dunajski listi rešetajo ude novega upravnega sodišča in pridejo do sklepa, da so ti gospodje sami c. k. uradniki, le en sam je nekoliko neodvisen, kar kaže na to, da nova institucija ljudstvu ne bode toliko koristila, kakor bi morala koristiti.

Nemška politična društva na vso moč agitujejo proti novi nagodbi z Ogersko, češ da je Avstrija prevzela preveliko breme. Kakor se razvidi iz tega, bodo v državnem zboru burne seje, kadar pride ta zadeva na dnevni red.

Iz Carigrada se poroča, da tam je vse tiho, kakor pred kakim viharjem. S turško ustavo ne bo menda nič; ministri so začeli uže preklicevati, kar je sultan obljubil. Turški obečan državni zbor bode nekda tako sestavljen, da bodo v njemu sedeli mnogi Turki, pa samo nekateri, bolj pokorni kristjani. — Pravic ta zbor tudi ne bo imel posebnih, glavna bo menda ta, da bo dovoljeval posojila, kadar jih bo potreboval sultan. — Sliši se tudi, da so Turki pomorili vse ude družine ranjskega sultana. Tak je torej začetek turških reform. Druge važne vesti so na drugem mestu.

Razne vesti.

Gospoda dvornega svetovalca Winklerja imenovalo je Nj. Veličanstvo za uda visocega upravnega sodišča na Dunaji, o katerem govorimo na drugem mestu. Veseli nas sicer, da je Cesar sopet odlikoval našega rojaka in za naso deželo mnogozaslužnega gospoda poklical na tako visoko in važno mesto; vendar pa homo ni goriški Slovenec v Trstu pri namestništvu silno pogrešali zagovornika in vestnega uradnika, ki je dostakrat gotovo posredoval na našo korist. Mi ne bomo tukaj popisovali hitre in sijajne kariere, katero ima za seboj gospod Winkler, saj so goriškimi Slovencem, mej katerimi je on dozdej vedno živel in delal, znane reči; samo željo naj izrazimo, da bi Bog nam dal še nekoliko takih vestnih, pridnih in poštenih uradnikov, pa poštenih rodoljubov! Tužnim srcem se torej pravljamo od g. Winklerja mnogoletnega zastopnika goriških Slovencev in voščimo mu srečo v novem stanu tam v glavnem mestu velike Avstrije.

Na viši šoli za ženska dela na Dunaji je razpisano tudi letos mesto za eno učenko iz naše dežele. Pogoji za sprejem te učenke so sledeči: 1) Dovoljeno 14 leto; 2) z dobrim uspehom izvršena ljudska šola; 3) dokaz, da zna nekoliko štikati in 4) da zna tudi nekoliko risati.

Ravnateljstvo omenjene šole ima pravico učenko prevzeti, če tudi ne more dokazati, da zna risati, v katerem slučaju se ji bode potrební poduk dajal na omenjeni šoli. Prosilke morajo vložiti prošnje pri tukajšnji trgovski zbornici najdaljše do 25. t. m., katere prošnje morajo biti previdene z dokumenti, ki dokazujejo pod 1, 2, 3 in morda tudi 4 tirjane lastnosti in zmožnosti. Ob enem pa mora biti v prošnji tudi dokazano, da prosilka ima zadostna sredstva, da se izdržuje s hrano in obleko.

Beseda v goriški čitalnici ne bode v saboto 17. t. m., kakor smo zadnjič naznanili; ampak v nedeljo 18. t. m. Beseda in tombola bode, če ne bo deževalo, na čitalničnem vrtu. Če bi vreme bilo neugodno, vršila se bode zabava v društv. prostorih.

† **Grof Mihael Coronini-Kronberg**, baron Dornberški in na Gradiškuti, c. k. kamornik, ud gosposke zbornice itd. umrl je 29. maja t. l. v Parizu v 83 letu. Ranjki grof bil je ob svojem času najbogatejši grajščak na Kranjskem in Primorskem; njegove so bile velike grajščine, Verhuika, Logac, Planina, Predjama, Lož, Štanjel, Dornberg, Kronberg, Cingrof v Gorici, kder je bila stara jurisdikcija goriška, in še mnoge druge na Dolenjskem, Štajerskem in drugod. Njegovo velikansko premoženje je prišlo večinoma v druge roke. Ranjki bil je jako originalen človek; iz njegovih mlajših časov pripovedujejo se mnogi prav mični dogodki. V Parizu bil je kot mlad kavalir ud ondotnega avstrijskega poslanstva, tam se je odlikoval s posebno darežljivostjo in po jako kavalirskem postopanju, kar ga je stalo neizmerno dosti denara. Ko nij imel več velikanskih dohodkov, prišel je sopet v Gorico, od koder se je pogostoma vozil na Dolenjsko. Notranjska gospoda je dobro poznala prijaznega, zmerom šaljujočega se grofa. Pripovedoval je dostikrat kake dogodbe iz svojega življenja in včasih dostavil, da ga ne greva njegovo postopanje v mladih letih. Pred nekoliko leti preselil se je sopet v Pariz, ker se mu v naših krajih nij posebno dopadlo in celo leta 1871, ko je gospodarila komuna in je vse stradalo, nij zapustil tega mesta, delil je slabo osodo Parižanov. Zapustil je 2 sinova: Karola, bivšega namestnika in tajnega svetovalca Nj. V. in Arnošta, c. k. kamornika, pa i hčer, Matildo, ki je v Gorici znana kot mati vbogih. Družina Coroninijev se sploh odlikuje zaradi velike dobrote, darežljivosti in inteligencije, kar je izjemek mej tukajšno aristokracijo.

Namestnik baron Pino je razpisal dar 500 gld. za tistega, ki bo izvedel za kacega onih tolovajev, ki so oropali pošto v Istri mej Dinjanom in Polo, ter naznanil zanesljive okolščine c. kr. policiji. Naj še omenimo, da je posebno v ustavnih državah dolžnost vsacega državljana v enakih slučajih podpirati državne oblastnije.

Tako na priliko na Angležkem pomagajo celó pri aretiranju najodličnejši državljani, kakor hitro vi-

dijo, da je potrebno. — Da je treba razpisati pri nas talijo, znamenje je to, da mi smo še daleč, daleč za Angleži, če tudi imamo ustavo.

Nagla smrt. Nek trgovec se sadjem, Lovro Prinčič iz Kozane v Brdah, je igral v gostilnici blizo mosta čez Sočo kroglice, takozvane borelle; ko je vrgel kroglo vlije se mu kri skoz usta in se 38 letni mož ostal je mrtev na mestu. Počila mu je nekda ena glavnih žil. Ranjki zapustil je suprugo z 6 otroci.

Vinorejsko društvo za Goriško. Osnovni odbor tega društva nij mogel še prav nič skleniti, ker so nekateri Italijanski prvaki in bogataši iz Furlanskega temu društvu nasprotni. Vendar pa nameravajo slovenski odborniki, njim na čelu gosp. prof. Povše, napraviti tako društvo za slovenski del goriške grofije. Prav tako, le korajžno naprej, Slovincem je potrebno tako društvo.

Ugodno za svilorejce. Plinska tovarnica v Gorici napravila je peč po najnovejšem sistemu za pokončevanje takozvanih bigatov v galeti. S tem je dana prilika vsakemu posestniku, da zomori svojo galetu in jo po tem spravi za ugodnejši čas, če na pr. tukajšnji trgovci plačujejo slabo. Naši goriški trgovci radi cene tlačijo, ker jih je malo (prav za prav je on sam merodajen) in če je kmet prinesel galetu v Gorico, prodati jo je moral za tri ali za štiri; sensali nastavili so mu na grlo nož in kmet se je moral vdati. Odslej bo reč drugačna; kmet bo plačal kake krajcarje in bo lahko spravil svojo galetu. To bo dobro uplivalo na naš trg in bo sem privabilo tudi mnogo tujih trgovcev, ki dozdej nijso mogli tukaj kukovati prav zaradi pomanjkanja omenjene peči. Da so je ta peč napravila, na to smo po mogočnosti vplivali tudi mi v interesu našega ljudstva.

Na dunajski borski se je predvčerajšnjem raznesla vest, da so ruskega cara usmrtili v Emsu, valed česar je bil velik strah; a ta vest se nij obistinila.

Razdelitev Turčije. „Neue freie Presse“ je zvedela po svojih agentih v Londonu (morda po Beustu?) za nek plan, kako hoče Ignatij razdeliti Turčijo: Bulgarijo bi dobil en ruski princ kot samostalno kraljestvo z 6½ milijonov prebivalcev; kraljestvo Albanijo (½ milijon preb.) en avstrijski princ; Srbijo, Bosno, Hercegovino in Črnogoro (8¼ milijonov preb.) črnogorski knez Nikita; Rumunija in Grška ostaneti pod sedanjima vladarjema, samo da Grška dobi en del Tesalije in vse otoke turškega arhipelja, Carigrad z Bosporom in z Dardanellami bi pa prišel v rusko last. Carigrad bi bil glavni kraj jugoslovanske federacije, h kateri bi se prištevale vse tukaj omenjene države. Plan se nam dopada; samo škoda, da je najbrže strašilo, katerih „Neue freie Turkinja“ tako rada izpostavlja.

Za Lavričev spominke so nadalje darovali: Gospa Angela Gianolla iz Aleksandrije v Egiptu 10 frankov v zlatu; gospa Katarina Doljakova v Solkanu 2 gld.; gospodična Angela Doljakova v Solkanu 2 gld.; gosp. Štefan Klemenčič iz Solkana 2 gld.; skupaj 6 gld. in 10 frankov v zlatu. Prenesek iz zadnje štev. 652.20; skupaj 658.20 in 10 frankov v zlatu.

Jako marljiv pisatelj slovenskih knjig za vojaščino, g. Andrej Komel izdal je ravnokar slov. slovnico v nemškem jeziku spisano. Knjiga je jako priporočljiva za vse one vojake, katerim treba slovenskega jezika se naučiti. Veseli nas posebno predgovor te knjige, v katerem pisatelj v malih besedah, ali možato odgovarja vsem onim, ki naš mli jezik surov in skoz in skoz nekulturen imenujejo. Oficirji, znani objektivni presojevalci prepričali se bodo, da temu nij tako, temveč da se sme prištevati mej najlepše in najbolj razvite jezike. Knjiga, ktera bodi priporočena tudim vsem onim, ki se po nemško-slovenskej slovnici hoté slov. jezika naučiti, dobiva se v tiskarni družbe sv. Mohora v Celovcu (Klagenfurt).

Iz Solkana se nam piše: Dne 5. junija imela je naša čitalnica letni občni zbor. Prevodnik, nadučitelj g. Jug pozdravil je navzoče s primernim nagovorom, v katerem je posebno povdarjal, da hoče v prihodnje na vso moč gojiti petje ne le mej odraslimi, ampak tudi mej mladimi. Tajnik g. Klemenčič prebere potem poročilo o društvenem delovanju, v katerem omeni sosebno g. Pavletiča, kaplana, ki je po mnogem trudu bogato knjižnico v jako lep red spravil. Po poročilu denarničarja g. Makuc-a je gmotno stanje čitalnice jako ugodno, kajti prihranila si je ukljub velikim stroškom 22 gld. Koncem vršile so se volitve v društveni odbor in sicer je bil voljen za predsednika; g. Jug, nadučitelj; podpredsednik; g. Pavletič, kaplan; tajnik: g. Klemenčič; denarničar: Jan. Makuc; drugi odborniki: gg. Andr. Gabrijelčič, župan, Kancler Aut., Makuc Karol in Vuga Jušt. Dostavimo naj še, da se bode dne 24. avgusta obhajala slavnost na spomin vrlenu ranjcemu M. Doljaku, pri kterej bode sodeloval tudi „Slavec goriški.“ Nadejamo se radi tega, da se bode mnogo rodoljubov iz vseh krajev te svečanosti udeležilo. —

Drugi binkoštni praznik napadli so na Solkanski cesti nekteri rogovileži ob 11 uri zvečer dva

kanalska kmeta, ki sta peljala murvino listje na svoj dom. Napadena bila sta pretepena in ko sta na vse grlo na pomoč klicala, žugali so jima capini se streljati drugim orožjem. Kmalo pak so jima prišli nekateri pošteni solkanski možje na pomoč. Hudodelniki ubrisali so jo čez hrib, jeden iz mej njih priletel je pa na pomoč hitečim v naročje. — To so ravno tisti klatači, ki po dnevi mirac popotnike mnogokrat insultirajo in jim tudi s pestmi žugajo. Vsa stvar obravnavala se bode pred sodnijo. Da bi jim le dobro zasolila!

V petek ponoči zasačila se je tukaj v Gorici hudodelnica. Ponočni mestni čuvaj zapazil je neko ženo, ki je po raštelu nesla koš in se kmalo nazaj vrnila, a brez koša. To se mu je precej sumljivo zdelo. Šel je tedaj naglo do konca raštela in kmalo je zaslišal jok mladega otroka. Dobil je ravno pred vratami nunskega samostana koš in v njem jokajočega otroka. Vrne se naglo po raštelu nazaj, proti gredoči mu oficir se tudi vrne z njim. Posrečilo se jima je hudodelnico še na Travniku doleteti. Peljala sta jo na policijo in tudi koš seboj vzela. Drugi dan izročila se je brezsrčna mati sodniji.

Iz Kopra se nam piše: V soboto popoldne so obhajali z vso slovesnostjo tukajšnji vojaci-lovci zmago pri Monte-Berico. Razpostavili so svoje šotore blizu morja, ter streljali tarčo. Med streljanjem je svirala vojaška godba, ki je prišla iz Trsta. Ob 7 zvečer so se podali vojaci in povabljenici k Radeckemu, kjer se je pelo in pilo do pozne noči. Tadan so imeli tudi koperski dijaci ves popoldne prosto. Bil je lep, veselja poln dan, kakršnih le malo doživimo v Kopru.

Kopersko pošto so okrali blizu Dinjana, ko je vozila v Istro. Ubili so kondukterja in ravnali poštnega hlapca; a našli so samo 1800 gld. denara in dve-ma pasažerjema so pobrali 80 gld. in ure. Tolovajev je bilo 11, vsi osemljeni. Bajse se kiati po koperske okolici tudi tropa nič vrednih ljudi, katera družega ne dela, nego da ljudi na potu pleni in žene in deklice skrni. Če je temu res tako, treba bi bilo tukajšnji policiji pozornejši biti!

Iz Kviškega se nam piše dne 12. t. m. Da niso padle besede g. Povše-ta, kateri nam je nedolgo v Biljani govoril, na skalovite ampak na rodovitne tla, naj bo vam to v dokaz, da so precej pričeli lastniki še ne pretočena vina, koj pretakati; motna, meglena vina so pa z raznimi čistili, kakor: ribji klej, kaolin, itd. koje so nekateri posestniki iz Klosterneuburga si naročili, očistili in osnažili v to, da bo vino tem laglje poletno, veliko, vročino prestalo. — Vina neprodanega imamo po naših kletah še obilno. Cena češenj je zelo nizka. Župansvo v Medani je dovolilo podporo Briskemu vino-in sadjerejskemu društvu in sicer svoto 25 gl. Upati je, da bodo tudi sosedna županstva, kakor v Biljani, Kvišk o-Smartern, Dole gna (?) to posnemale, ker le s povzdigo kmetijstva t. j. vino- in sadjereje se imamo mi Brici nadjati lepe bodočnosti. Tedaj, sosedje na delo!!

Kaj poménja „Mason“? Ljubljanske „Novice“, govore pod štev. 22 v nekem posebnem članku o tako imenovanih „masonih“ ali „slobodnih zidarjih.“ Pravijo, da po Fröhlichovem nemško-ilirskem (?) slovarju pomenja „Freimaurer“ v ilirskem (to je v serbo-hervatskem) „mason“, a da se vendar ne vé, kje da je Fröhlich to ilirsko besedo našel, in da bi bilo zanimivo, to pozvedeti, in to temveč, ker se v nemško-ilirskem slovarju J. Mazuraniča in dr. J. Uzareviča 1842 ne nahaja, ki za „Freimaurer“ imata le „zidar slobodni.“ — To zadnje zdeva se bolje, kakor Fröhlichovo. „Mason“ nij ilirski ali prav za prav serbo-hervatski, ampak — francozka beseda, ki se piše „maçon“, izgovarja pa „masou.“ Po tem razjasnjenju se vstreže želji izraženej v zgoraj imenovanem časniku. —

Razširjenje tržaškega pomerija. Pred nekim časom smo brali v „Slov. Narodu“ dopis iz tržaške okolice, v katerem je dopisnik svojo misel razodel, da je po nekakem prav čudno, kako da je mogel tudi vladni komisar za dnji krat, ko se je v deželnem zboru o tem razširjenju govorilo, in to tudi predlagalo, svoje menenje objavljati, da bi bilo takšno razširjenje — koristno ali potrebno. Pisatelj teh verstic se pa nič ne čudi takej objavi, čeravno se je vlada po dotičnem svojem komisarju enacemu predlogu poprej že dvakrat protivila. — Pa zakaj bi se to ne moralo čudno zdevati? Vlada je imela vže zdavna namen, vpeljati redno tudi v Trstu in njegovi okolici postaviti zdaj veljavno le za druge avstrijske dežele zastran vžitine. Potem, ko je meseca februarja t. i. g. Nabergoj predlagal, naj se v okolici plačuje ta vžitina po III. razredu (katerega pa sedanja, le za Trst in za okolico veljavna postava ne pozna), je šel, kakor vže vémo, voditelj Polonio na Dunaj in je tam razlagal stvar, kakoršna je prav za prav. Povedal je sicer tam ob enem tudi, da, če se misli res vpeljati omenjena postava, je on sam uže v tem viadi pomagal — da jej je linijo ali črto uže napravil. Bila bi pa gotovo ta črta ravno le tista, do katere se ima razširiti mesto!

Posnetek iz zapisnika odborove seje Slavčeve dne 12. junija. — Nožočih je bilo sedem odbornikov s predsednikom prof. Hafner-jem vred. Po nasvetu g. predsednika se vzame za prvo točko dnevnega reda razprava rastran 24. avgusta. Določi se: Slovesna maša, pri kt ri poje „Slavec“, dnevni red za občni zbor, ki bo precej po maši in sicer 1. nagovor predsednikov, 2. poročilo tajuika, 3. poročilo blagajnika, 4. posamezni nasveti, 5. nasveti zaradi veselice v prih. letu, 6. volitev treh cenzorjev, volitev predsednika in novega odbora. 24. avgusta sodeluje „Slavec“ pri slovesnem razkritju podobe r. Doljaka v Solkanski čitalnici, kamor se poda popoldne. Denarničarjevo poročilo o stanju društvenega premoženja. G. denarničar je posebno povdarjal, da ima društvo še 584 g. old. zastankov, ktere naj bi dotični v kratkem blagajnici izročili.

Italijani začeli so se močno gibati. V Trstu namerava se sklicati shod Italijanov iz Istre, Dalmacije, Goriškega in Tirolskega, da bodo tam zahtevali nekatere pravice, posebno pa Italijansko univerzo. — Prav tako bo nekda v Kopru shod mnogih Italijanskih družtev iz Primorskega. Mi Slovenci se sicer nijmamo teh shodov prav nič bati; vendar pa bi bilo dobro, da bi temu gibanju nasproti postavili enako gibanje na naši strani. — Tudi mi smemo tirjati univerzo in še kaj bolj potrebnega, ker nam se na vsak način godi večja krivica, kakor Italijanom; dostikrat se nam godi taka krivica na korist Italijanom, kajti mi moramo trpeti, da sodnijo v Trstu in Gorici z nami občujejo v tujem, nam neznamen italijanskem jeziku in da se sploh podpira Italijanizem na škodo našega, Avstriji vedno zvestega naroda. — Ne vemo, če je to modro in koristno? —

Porotna sodnija obsodila je supruga Jožefa in Antonio Kante zaradi sleparije na 1 leto težke ječe poostrene z enkratno temnico vsak mesec. —

Vreme. Imeli smo nekatere vroče dneve ta mesec: a zadnji čas pada skoro vsaki dan dež, kateri je temperaturo zdatno znižal. — Zvečer je prehladno in večeri niso prav nič prijetni. — Zbog tega so kavalirji mnogo trpeli in up za mnogo galete na Goriškem splaval je po vodi. — Prav tako trpi grozdje, kder ga je kaj. Žitom vreme pa nij škodovalo ne na Goriškem, ne drugod; žito stoji povsod prav lepo, na Nemškem, Ogrskem kaže izvrstna letina; zato pa so začele padati cene turšici in pšenici. — Pšenica stane denes v Gorici 2³/₄ gld. polovnik; turšica pa 1³/₄ gl.

Poslanice *).

Na podlogi brošurice, katero sem te dni razposlal po končanji znane kritike zadevajoče mojo zadnjo knjižico: „Kratek razgovor o bolj važnih dosadanjih iznajdbah“, oznanja gosp. kritikar, da se bo še pikalo ali nekaj drugače kritikovalo (brilo!). Pa naj

*) Za to, se vé, da je odgovoren le pisatelj, ker za poslanice uredništvo nikake odgovornosti ne prevzema. Uredn.

Pri Dunajski razstavi l. 1873 2 medaliji za napredek za 8 zvonov se skupno te-žo 300 centov, vlitih za votivno cerkev na Dunaji in razstavljenih.

Ces. kralj.

dvorna livarna za zvonove in metale

Ignacija Hilzerja & sinov

v Dunajskem Novem mestu

(Ignaz Hilzer & Sohn in Wiener-Neustadt).

se priporoča za naročevanje zvonov vsake teže in vsakega glasa

ter tudi za vsake Za prej odločeni glas ali čisto harmonični akord naročenega zvonovja (več zvonov) se daje poroštvo. Zvonovom se pridaja tudi vsa druga oprava, jarni iz lesa ali železja po najboljši in najnovejši šegi narejeni, tako da se veliki in težki zvonovi prav lahko gonijo, ker teko po zobcih na novo iznajden način; tudi se lahko presučejo, kedar koli treba, brez posebne naprave; tako da zvonovi dalje trpe in mnogo lepši pojo.

Naročila se izgotovljajo natančno in po ceni. Zarad plače so v-godni pogoji.

Kar ta liv. obstoji, 33 l., je vtila 2930 večih zvonov, ki so tehtali 12800 c.

izdelké iz vlitiga metala. Tudi se zvonovi tako vredijo, da se pri zvonjenji vsi lepo vjemajo in kemblji drug za drugim v lepem redu bijejo. Za tako vredenje je iznašla ta livarna novo sistemo, po kateri vsak novo opravljeni zvon, pa tudi vse zvonove v zvoniku en sam človek v kakih urah po zeló priprosti napravi brez vseh stroškov tako vrediti more, da zvonovi enako, hitreje ali bolj počasi tekó. Ta naprava se da posebno v-godno napraviti pri jarnih iz železa skovanih, ki tekó na okroglih zobeh po lastni c. k. izključljivo priv. iznajdbi.

le; saj sem mu vže sam to svetoval! Sicer nije moja misel na to kak ozir imeti ali kaj odgovarjati, ako mi jeden ali drugi izmed mojih znancev morda ne pové, da se nahaja v tem pikanji tudi kako obrekovanje, ali kaka posebna laž; ker jaz ne bom čital v prihodnje časopisa „Edinost.“ Ako bode gosp. kritikar (brivec) druge reči zastran mene v njem objavjal, posebno za smeh, kakor on' žuga, za to ne bom jaz nič se brigal — vže z ozirom na to, da „pi n a s v s a k l e s v o j o t e r d i“ (naj si bo pa tako ali tako!) —

V čem da je kritika izvirek imela, sem vže v brošurici resnično povedal, razložil in tudi dokazal. To je meni žalosti! Zdjaj naj pa gosp. C. brije, kakor mu je drago. Komu da se bode vendar to prikupovalo, je vže znano; sicer okoličanom, mojim domačincem — katerim pravijo lahoni „ščavi“ nam, „slavi“! se gotovo ne boje! J. Godina-Verdelski.

Vlano podpisani se priporoča kot zastopnik kmetijskih tovarnic iz Avstrije, Angleske in Nemčije raznim naročilom in sicer more častitim gospodom posebno priporočati izvrstne kmetijske stroje: mlatilnice ročne, mlatilnice s parno silo, ali žgopeljnom; slamorezne stroje, ktere v eni uri do 24 vaganov rezanice napravijo; žito čistilne stroje; stroje za robkanje koruze, repo-rezne stroje, travo-košne stroje; sevne stroji, sesalne stroji, gnojne sesalnice, i. t. d.

Cenike in slike raznih strojev more vsakdo videti v moji pisarnici Contrada Macelli blizo vojaške kasarne. Za obilna naročila se priporoča vlani A. pl. Supančić.

Bik zlahnega, čistega Marijadvorskega plemenca, komaj 3 mesece star, progreskov prost, je na prodaj.

KOMEN dne 14. junija 1876,

A. L. ŠTRELKELJ
lastnik.

Oznanilo.

Med Dr. Keršovani preselil se je v rastel v Fitz-ovo hišo, št. 461 in bode, kakor dozdej, zdravil na svojem domu vsaki dan.